

สานพลัง เสริมแรง...

ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ
และสร้างความปลอดภัยในการทำงาน
ของแรงงานในสถานประกอบการ

23 – 24 กรกฎาคม 2558

โครงการพัฒนาการดำเนินงานเชิงบูรณาการ
เพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง:
บุหรี่ เหล้า อุบัติเหตุ ในสถานประกอบการ

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

ADEQ

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงานที่ผ่านมา

Phase1 (2551-53)

แผนงานพัฒนาสถานประกอบการปลอดภัย

Phase2 (2553-56)

แผนงานพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพในสถานประกอบการ

Phase1 และ 2 (พ.ศ.2551-56)

ถอดรหัส...

การดำเนินงานด้าน
การสร้างเสริมสุขภาพใน
สถานประกอบการ

ข้อเท็จจริง การลดละเลิก พฤติกรรมเสี่ยง...ของแรงงาน

เกี่ยวกับการเสพติด

การเสพติด
ทางอารมณ์
และจิตใจ

การเสพติด
ทาง
พฤติกรรม
และสังคม

การเสพติด
ฤทธิ์ของ
นิโคติน

Individual Factors

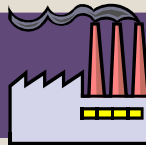
การเลิกพฤติกรรมเสี่ยง จะเกิดขึ้น
ต่อเมื่อผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต้องคิด
ได้เองที่จะเลิก หรืออยากเลิก
จากนั้นลงมือเลิกอย่างจริงจัง และ
ถ้ามีผู้ช่วยหรือกลไกการ
ช่วยเหลือ ก็จะทำให้สามารถเลิก
ได้ง่ายขึ้นกว่าการไม่มีผู้ช่วย

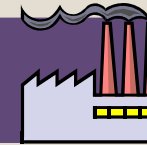
ข้อเท็จจริง การป้องกันและควบคุมพฤติกรรมเสี่ยง ของแรงงานใน สถานประกอบการ

การให้พนักงานเลิกพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ไม่สามารถเกิดขึ้น
เองตามธรรมชาติ แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริมและสนับสนุนอย่าง
จริงจังจากสถานประกอบการ

Workplace Factors

- 🍌 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก
- 🍌 เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการทำ และที่สำคัญต้องทำต่อเนื่อง
- 🍌 คณะทำงานฯ หรือ (ผู้รับผิดชอบ) มีงานล้นมืออยู่แล้ว

สถานประกอบการจะ ต้องมี
นโยบาย กลไก และ
กระบวนการทำงานเพื่อสร้าง
สถานะให้

- 🍌 พนักงานรู้สึกอยากเลิก และลงมือเลิก
- 🍌 ป้องกันนักสูบนักดื่มหน้าใหม่
- 🍌 อื่นๆ

แนวคิดในการป้องกันและควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของแรงงานในสถานประกอบการ

จะเกิดขึ้นอย่างไรเป็นรูปธรรม หากมีการดำเนินงานอย่าง

1. ครบวงจร
2. ต่อเนื่อง
3. เป็นระบบ
4. แบบมีส่วนร่วม

- จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับกฎหมาย
- ให้ความรู้ หรือสร้างกระบวนการเรียนรู้
- สนับสนุน ช่วยเหลือ ลดละเลิก
- จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอื่นๆ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ

- มีนโยบาย กรอบแนวคิด และเป้าหมายของการทำงานในแต่ละขั้นตอนหรือแต่ละระยะที่ชัดเจน
- มีการแยกแยะปัญหา หาสาเหตุของปัญหาที่จะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่ตรงจุด
- ทำอย่างมีทิศทาง โดยมีแผนปฏิบัติการเป็นเข็มทิศชี้แนะทาง
- มีกระบวนการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอน
- มีการประเมินผลที่ชัดเจน

ปัจจัยภายในภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินงาน

ผู้บริหาร

- เห็นความสำคัญ
- มีความตั้งใจ
- สนับสนุนทั้งเชิงนโยบายและการจัดการ

ตั้ง
คณะทำงาน

คณะทำงาน

- เห็นความสำคัญ
- มีจิตสำนึก
- มีทักษะและกระบวนการเรียนรู้ในการขับเคลื่อน

ดำเนินการขับเคลื่อน

พนักงาน

- เห็นประโยชน์
- ลดการต่อต้านหรือเพิกเฉย
- เข้ามามีส่วนร่วม

มีการพัฒนาศักยภาพ
คณะทำงาน ด้านการ
ขับเคลื่อนฯ และการ
ให้คำปรึกษาตลอด
เล็กฯ

- เครื่องมืออื่นๆ เช่น คู่มือ สื่อแจก/เผยแพร่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง
- มีโค้ชคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำทุกขั้นตอน

มีแนวคิดแล้ว มี **MODEL** แล้ว
จะขยายผลอย่างไร

โจทย์ ทำอย่างไร...

สถานประกอบการ
(ขนาดใหญ่ 14,000
แห่ง ขนาดเล็ก
300,000 กว่าแห่ง)
ที่ยังไม่มีการควบคุม
ปัจจัยเสี่ยงทาง
สุขภาพ หรือทำไม
ต่อเนื่อง และจริงจัง

สถานประกอบการที่มี
การคุ้มครองแรงงาน
(10 ล้านคน) ด้วยการ
ป้องกันและควบคุม
พฤติกรรมเสี่ยงทาง
สุขภาพและส่งเสริม
ความปลอดภัยในการ
ทำงาน อย่างเป็น
รูปธรรม

พัฒนาแนวทาง scaling up ในระดับปฏิบัติการ

เห็นประโยชน์จึงทำ

สถานประกอบการขนาดใหญ่ 15,000 แห่ง

สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการพัฒนาสปก.สสส.

ทำเป็นระบบ ครบวงจร
ทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย

สถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพ ระดับ premium และระดับ standard

ชักชวน
เชื่อเชิญ
ชวนเชิญ??

แนะนำช่วยเหลือ

ประเมินผล

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน, กิจกรรมสร้างความตระหนักฯ, กิจกรรมให้คำปรึกษาลดละเลิก ฯลฯ

ชุดความรู้ ถอดรหัสฯ, ชุดความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง

Nodes, คสส., อื่นๆ

สามารถคุ้มครองแรงงาน

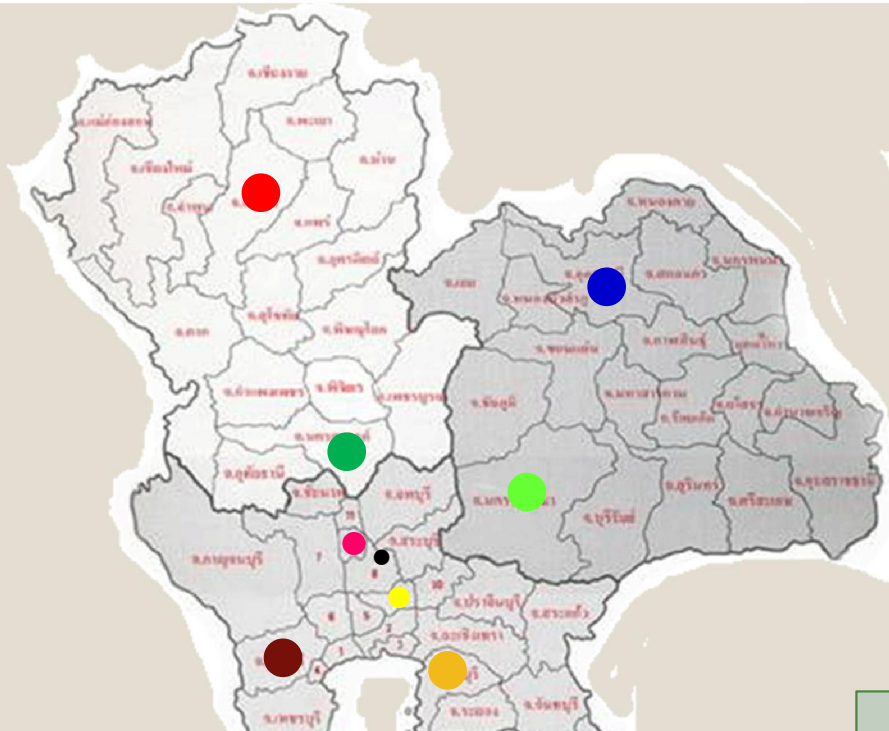

แผนงานฯ

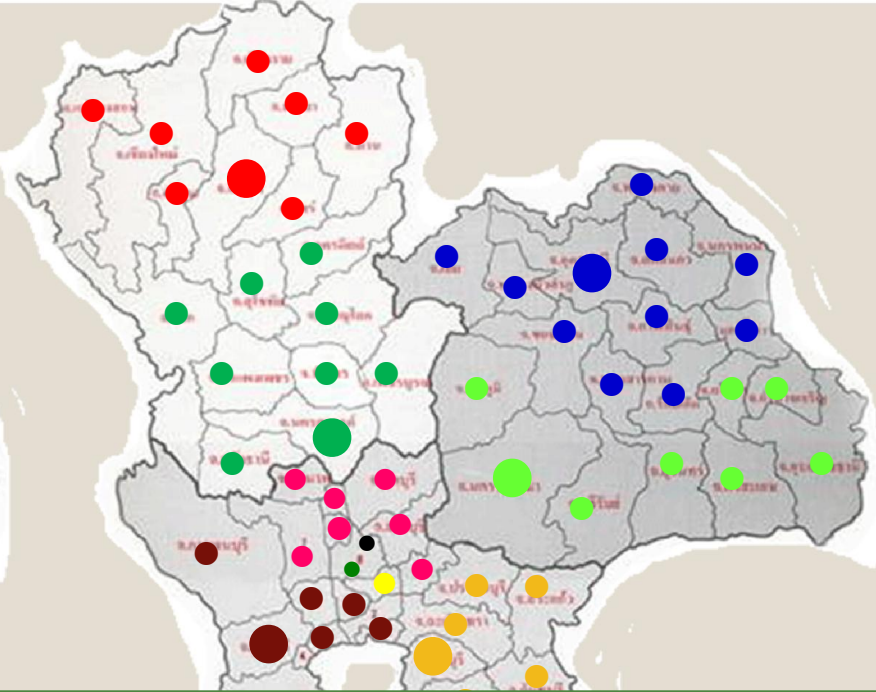
ใครควรจะเป็นจุดจัดการ (Nodes)

- 🌐 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน
- 🌐 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพ

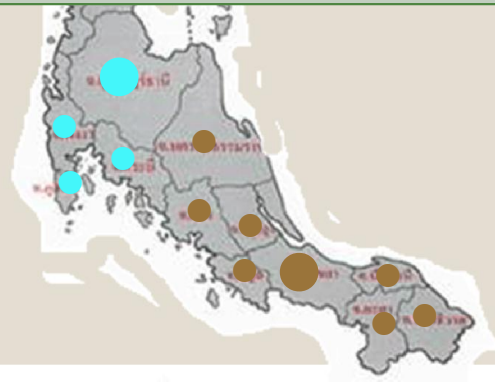

- ศุปร. 12 พื้นที่
- สคร. 12 พื้นที่
- ชมรม, มูลนิธิ

- สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานฯ
- สสจ.
- โรงพยาบาล จังหวัด อำเภอ
- สัมชชา, ชมรมฯ , เครือข่าย

จุดจัดการใน 5 ภูมิภาค

ภาคเหนือ 4 จังหวัด

1. เชียงใหม่
2. ลำพูน
3. ลำปาง
4. เชียงราย

ภาคอีสาน 1 จังหวัด

1. นครราชสีมา

ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด

1. สระบุรี
2. พระนครศรีอยุธยา
3. ปทุมธานี
4. ราชบุรี
5. นครปฐม
6. สมุทรสาคร
7. ประจวบคีรีขันธ์
8. สมุทรปราการ
9. นครนายก
10. กรุงเทพฯ

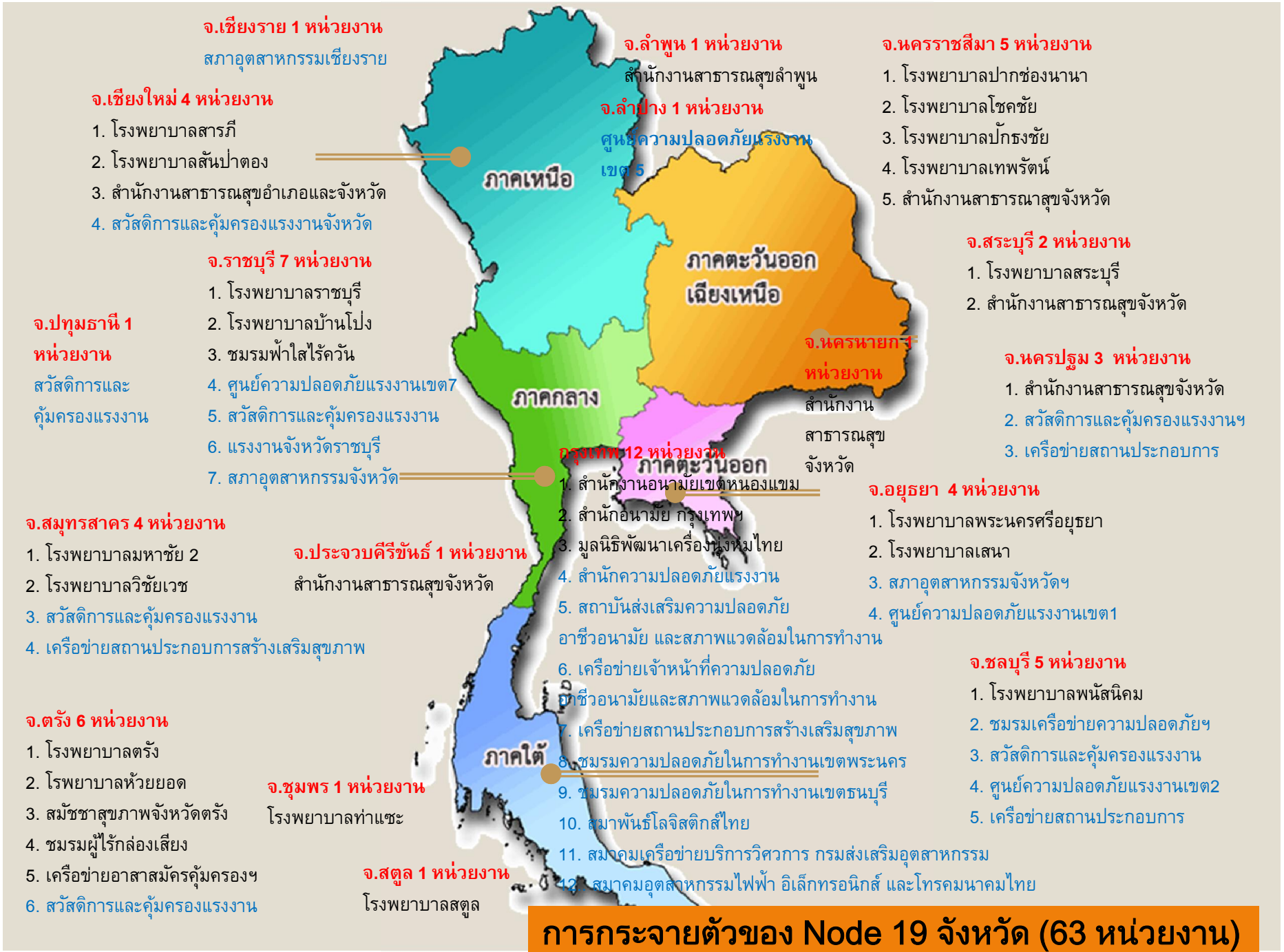
ภาคตะวันออก 1 จังหวัด

1. ชลบุรี

ภาคใต้ 3 จังหวัด

1. ชุมพร
2. ตรัง
3. สตูล

การกระจายตัวของ Node 19 จังหวัด (63 หน่วยงาน)

Node เชียงใหม่ 4 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ โรงพยาบาลสารภี
ดูแล สปก. 13 แห่ง

จ.นครปฐม 3 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานฯ
ดูแล สปก. 26 แห่ง

จ.ราชบุรี 7 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
โรงพยาบาลราชบุรี
และสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ดูแล สปก. 121 แห่ง

จ.ตรัง 6 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
โรงพยาบาลตรังและ
โรงพยาบาลห้วยยอด
ดูแล สปก. 64 แห่ง

จังหวัดปลอดบุหรี่

Node ลำปาง 1 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานเขต 5
ดูแล สปก. 50 แห่ง

Node นครราชสีมา 5 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
โรงพยาบาลปากช่องนานาและ
โรงพยาบาลโชคชัย
ดูแล สปก. 30 แห่ง

จ.สระบุรี 2 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก
คือ โรงพยาบาลสระบุรี
ดูแล สปก. 38 แห่ง

จ.ชลบุรี 5 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
ชมรมเครือข่ายความปลอดภัยฯ
ดูแล สปก. 9 แห่ง

กรุงเทพฯ 12 หน่วยงาน

จุดประสานงานหลัก คือ
ศูนย์ความปลอดภัยแรงงานเขต 12 ,ชมรมความปลอดภัยฯ เขตพระนคร
และสมาคมอุตสาหกรรมไฟฟ้า ฯ
ดูแล สปก. 248 แห่ง

Nodes ในพื้นที่ 9 จังหวัด มีการทำงาน
ร่วมกับสถานประกอบการ (มี สปก.ในการ
ดูแล) รวม 599 แห่ง

ภาคเหนือ (66 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 เชียงใหม่	19
2 ลำพูน	30
3 ลำปาง	11
4 เชียงราย	3
5.เพชรบูรณ์	3

ภาคตะวันตก(122 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1. ราชบุรี	121
2. เพชรบุรี	1

ภาคกลาง (47 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1. สระบุรี	39
2. อโยธยา	5
3. สุพรรณบุรี	1
4. ลพบุรี	1
5. ชัยนาท	1

ภาคใต้ (65 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1. ตรัง	64
2. นครศรีธรรมราช	1

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(38 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1. นครราชสีมา	31
2. อุบลราชธานี	2
3. ขอนแก่น	1
4. หนองคาย	1
5. ศรีสะเกษ	1
6. อุตรธานี	1
7. ชัยภูมิ	1

ภาคตะวันออก (36 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1. ชลบุรี	21
2. ระยอง	8
3. ฉะเชิงเทรา	3
4. จันทบุรี	1
5. ปราจีนบุรี	3

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (225 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1.กรุงเทพมหานคร	147
2 ปทุมธานี	12
3 สมุทรปราการ	17
4 สมุทรสาคร	6
5 นครปฐม	31
6 นนทบุรี	12

**สถานประกอบการในการดูแล
ของ Node รวม 599 แห่ง**

ภาคเหนือ (3 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 เชียงใหม่	1
2 ลำพูน	1
3 พิจิตร	1

ภาคตะวันตก(4 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 ตาก	1
2 กาญจนบุรี	1
3 ประจวบคีรีขันธ์	1
4 ราชบุรี	1

ภาคกลาง (75 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1 สระบุรี	10
2 ลพบุรี	3
3 ชัยนาท	1
4.พระนครศรีอยุธยา	61

ภาคใต้ (4 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 สงขลา	3
2 ภูเก็ต	1

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(6 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 นครราชสีมา	5
2 อุบลราชธานี	1

ภาคตะวันออก (29 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 ชลบุรี	14
2 ระยอง	5
3 ฉะเชิงเทรา	6
4 ปราจีนบุรี	4

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (315 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1.กรุงเทพมหานคร	225
2 ปทุมธานี	29
3 สมุทรปราการ	30
4 สมุทรสาคร	13
5 นครปฐม	11
6 นนทบุรี	7

แผนงานทำหน้าที่เป็น Node เสริม ดูแลสถานประกอบการ 436 แห่ง

ภาคเหนือ (69 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 เชียงราย	3
2 เชียงใหม่	20
3 ลำพูน	31
4 พิจิตร	1
5 ลำปาง	11
6 เพชรบูรณ์	3

ภาคตะวันตก(126แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 ตาก	1
2 กาญจนบุรี	1
3 ประจวบคีรีขันธ์	1
4 ราชบุรี	122
5 เพชรบุรี	1

ภาคกลาง (122 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1 สระบุรี	49
2 ลพบุรี	4
3 ชัยนาท	2
4.พระนครศรีอยุธยา	66
5 สุพรรณบุรี	1

ภาคใต้ (69แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 สงขลา	3
2 ภูเก็ต	1
3 ตรัง	64
4 นครศรีธรรมราช	1

รวมสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ 1,035 แห่ง

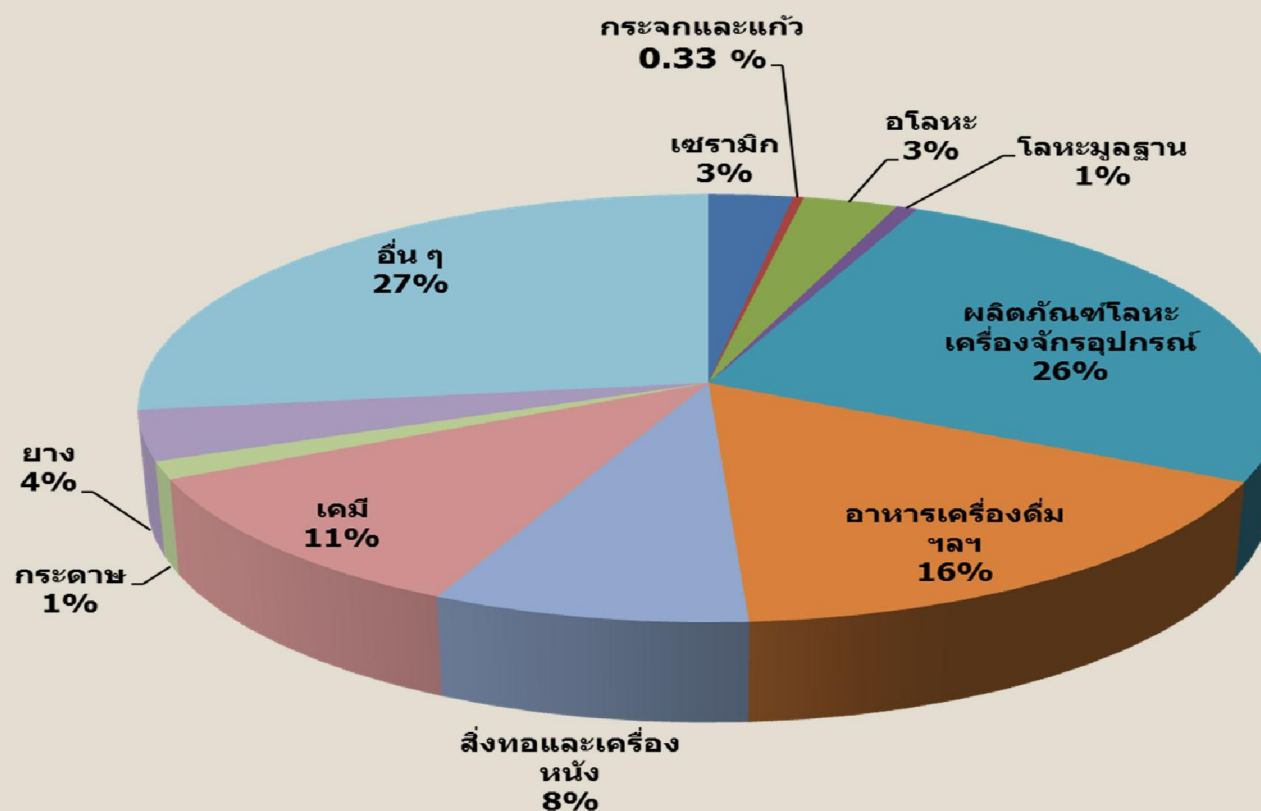
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(44 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1. นครราชสีมา	36
2. อุบลราชธานี	3
3. ขอนแก่น	1
4. หนองคาย	1
5. ศรีสะเกษ	1
6. อุตรธานี	1
7. ชัยภูมิ	1

ภาคตะวันออก (65 แห่ง)	จำนวน (แห่ง)
1 ชลบุรี	35
2 ระยอง	13
3 ฉะเชิงเทรา	9
4 จันทบุรี	1
5 ปราจีนบุรี	7

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (540 แห่ง)	จำนวน(แห่ง)
1.กรุงเทพมหานคร	372
2 ปทุมธานี	41
3 สมุทรปราการ	47
4 สมุทรสาคร	19
5 นครปฐม	42
6 นนทบุรี	19

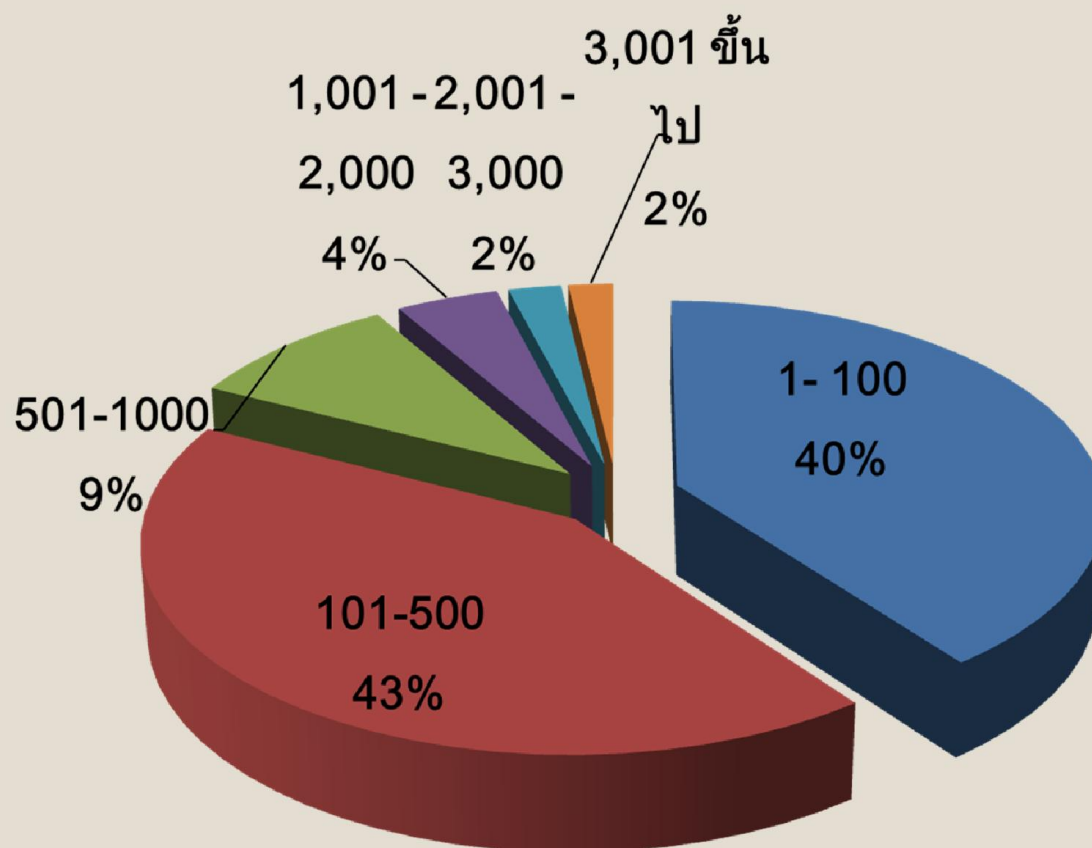
สัดส่วนสถานประกอบการจำแนกตามประเภท

จำแนกประเภทสถานประกอบการ

สัดส่วนสถานประกอบการจำแนกตามขนาด

จำนวนพนักงานจำแนกตามขนาด

สถานประกอบการในโครงการ 1,243 แห่ง แบ่งเป็น

- ❖ สถานประกอบการใน phase 1 และ 2 จำนวน 208 แห่ง
- ❖ มีสถานประกอบการใน Phase นี้ 1,035 แห่งโดยอยู่ในการดูแล
  - แผนงานฯ 436 แห่ง
  - จุดจัดการ 599 แห่ง

ครอบคลุมพนักงาน/แรงงาน 330,859 คน

Nodes ทำหน้าที่ในการ

- 🍌 ชักชวน เชื่อเชิญ ชูเชิญ??? ให้สปก. มาทำงานด้านนี้
- 🍌 ให้คำแนะนำเชิงกระบวนการ
- 🍌 ช่วยเหลือในเรื่องของการจัดกิจกรรม (เข้าไปร่วมจัดกิจกรรม)
- 🍌 ให้คำปรึกษาดลละเลิกพฤติกรรมเสี่ยง
- 🍌 กระจายสื่อรณรงค์
- 🍌 ติดตามความคืบหน้า
- 🍌 ติดตามประเมินผล (จิก??ข้อมูล)
- 🍌 ประกาศเกียรติคุณ (งานมหกรรม)

การสนับสนุนจาก แผนงานฯ

พัฒนาศักยภาพ
สนับสนุนเครื่องมือ
สนับสนุนสื่อฯ
สนับสนุนกิจกรรม
และงบประมาณ
บางส่วน

สร้างความเข้าใจของ Nodes ต่อกระบวนการ ขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ

ประชุมร่วมกันเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ

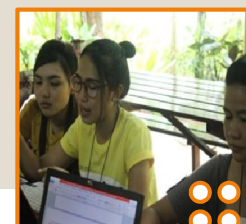
- ประชุม/ชี้แจง/ปรึกษาหารือการดำเนินงาน
- ส่งผ่านความรู้การขับเคลื่อน /ดูแลสถานประกอบการฯ
- ประสานงานทาง Line กลุ่ม

พัฒนาศักยภาพสถานประกอบการ

กิจกรรมฝึกอบรม“การขับเคลื่อนสถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ”

จัดกิจกรรมสัญจร พัฒนาศักยภาพสถานประกอบการใน พื้นที่ “กระบวนการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ”

พัฒนาเครือข่าย
สถานประกอบการ

สนับสนุนกิจกรรม

กิจกรรม อนุรักษ์สุขภาพสิ่งแวดล้อมสู่สถานประกอบการ

ผลลัพธ์?

Winners... or Losers...

ผลลัพธ์บางส่วนที่เกิดจากการขับเคลื่อน

← ความสุขของพนักงานที่มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง →

 ช่วงเวลา	 พนักงานที่สูบบุหรี่	 พนักงานที่ดื่มเหล้า	 เกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)
ก่อนดำเนิน โครงการ (Pre-test)	24,097 คน (พนักงานทั้งหมด 96,251 คน จาก สปก. 199 แห่ง) คิดเป็น 25.03 %	36,364 คน (พนักงานทั้งหมด 88,589 คนจาก สปก.179 แห่ง) คิดเป็น 41.04 %	619 ครั้งในปี 2556 (จากสถาน ประกอบการ 127 แห่ง)
หลังดำเนิน โครงการ (Post-test)	20,831 คน พนักงานทั้งหมด 96,449คน จาก สปก. 199 แห่ง) คิดเป็น 21.59 %	31,976 คน พนักงานทั้งหมด 86,683 คนจาก สปก. 179 แห่ง) คิดเป็น 36.88 %	538 ครั้งในปี 2557 (จากสถาน ประกอบการ127 แห่ง)

ถอดบทเรียน

การพัฒนา
สถาน
ประกอบการ
ปลอดบุหรี่-
เหล้า โดยจุด
จัดการในพื้นที่

ปัญหาทางด้านบุคลากร (หน่วยงานแรงงานและสุขภาพ)

- ขาดความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ← ไม่กำหนดเป็น KPI ที่ชัดเจน (ปัญหาเชิงนโยบาย)
- ไม่มีผู้รับผิดชอบชัดเจน
- บุคลากรขาดความรู้ และทักษะในการทำงาน
- ขาดบุคลากรในการทำงาน ← ภาระงานหลักมาก

ปัญหาทางด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

- ขาดความต่อเนื่อง นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย (หน่วยราชการ)
- เรื่องบุนหรี เหล้า ไม่ถูกกำหนดให้เป็น KPI ที่ชัดเจน ส่งผลให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนระดับปฏิบัติ
- ขาดการบูรณาการงานแบบร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล ร่วมบริหารงบประมาณ ต่างคนต่างทำในเรื่องที่มีเป้าหมายเดียวกัน
- ขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนสถานประกอบการ
- ขาดที่ปรึกษา

ปัญหาภายนอก

- วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีปัจจัยเสี่ยงบุหรื เหล้า “กินใหญ่ กินเยอะ”
- สถานประกอบการยังไม่เห็นความสำคัญ เข้าถึงยาก ไม่มีจังหวะให้ขับเคลื่อนเพียงพอ
- สถานประกอบการไม่มีความพร้อมทั้งทางด้าน บุคลากร และเวลา
- การบังคับใช้กฎหมายอ่อน
- ผู้บังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความรู้ ไม่ทราบ บทบาทที่ชัดเจน (บังคับใช้/จับ/เตือน/ปรับ)
- ผู้บริหารระดับจังหวัดสนับสนุนระดับนโยบาย แต่ไม่มีการสนับสนุนด้านการจัดการ
- มีความซ้ำซ้อนของงาน/โครงการ/แผนงานฯ ที่คล้ายๆ กัน เข้ามาจากหลากหลายหน่วยงาน

เห็นประโยชน์จึงทำ

สถานประกอบการขนาดใหญ่ 15,000 แห่ง

สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการพัฒนาสปก.สสส.

ทำเป็นระบบ ครบวงจร

ทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย

สถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพ ระดับ premium และระดับ standard

ทำให้เห็นจริงว่ามีประโยชน์ และมีวิธีการทำที่ชัดเจน ตั้งแต่ขั้นหนึ่งถึงขั้นสุดท้าย

ใช้มาตรฐานหรือรางวัลต่างๆ เป็นตัวกระตุ้นให้ทำ

ใช้ประเด็นการลดต้นทุนมากระตุ้นให้ทำ

ชักชวน เชื่อเชิญ ชูเชิญ??

แนะนำช่วยเหลือ

ประเมินผล

กิจกรรมพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน, กิจกรรมสร้างความตระหนักฯ, กิจกรรมให้คำปรึกษาลดละเลิก ฯลฯ

ชุดความรู้ ถอดรหัสฯ, ชุดความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง

Nodes, คสส., อื่นๆ

แผนงานฯ

สามารถคุ้มครองแรงงาน

“ชวนคิด ชวนทำ
นำทาง เดินเคียงข้าง สู้ฟัน
แบบ Win-Win ร่วมกัน”

ขอบคุณค่ะ

สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
25/25 พุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล
จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2800-2424
โทรสาร 0-2889-3390 www.adeq.or.th